

Ann Schatteman

H.Familie-Secundair, Sint-Niklaas

Contact: ann.schatteman@telenet.be

Voorleestoer – 14-jarigen onderdompelen in woord en beeld = leesbevordering met grote L

1. Inleiding

Eén dag per jaar zetten ruim 1600 14-jarigen de stad Sint-Niklaas op stelten om te worden ondergedompeld in woord en beeld.

2013 werd in heel Europa tot ‘het jaar van het voorlezen’ uitgeroepen. Voorlezen mag sindsdien zonder schroom én aan alle leeftijden. Reden genoeg om tal van uiteenlopende initiatieven op te zetten. Eén daarvan was (en is!) *de Voorleestoer* in Sint-Niklaas.

2. De Voorleestoer

2.1 Het idee

Het idee is gegroeid uit de ervaringen met auteurslezingen en reflecties van de jongeren, waarin het voorleesmoment steeds als een van de hoogtepunten van de literaire lezing werd bestempeld. Bijgevolg werd het doel van *de Voorleestoer* een leesproject opzetten over alle schoolgrenzen heen en op originele plekken in de stad zodat jongeren, in een breed kader van stimuli, worden geprikkeld om te (blijven) lezen en te genieten van taal en beeld.

2.2 Doelgroep

Wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat jonge lezers rond de leeftijd van 14 jaar afhaken en steeds minder gaan lezen. Mogelijke oorzaken zijn de vele prikkels die jongeren krijgen voor allerhande, al dan niet grensverleggende activiteiten. Het is dus van belang dat deze leeftijdsgroep gestimuleerd wordt om het leesvlammetje op waakstand te houden.

Vandaar de keuze om een voorleestoer te organiseren voor jongeren van het tweede jaar secundair onderwijs van alle richtingen en alle netten.

2.3 Samenwerking

Het was ook het begin van een nog niet geziene samenwerking tussen de leerkrachten Nederlands van de verschillende scholen en de openbare bibliotheek van Sint-Niklaas. De bijeenkomsten waren en zijn uniek en verrijkend. Krachten worden gebundeld en ideeën worden uitgewisseld, met als gemeenschappelijk doel de jongeren een onvergetelijke literaire dag te bezorgen. Inhoudelijk werd gekozen voor een aantal gelijklopende activiteiten en voor een aantal schoolgebonden verwerkingen, eigen aan de studierichtingen en de schoolcultuur van elke school. Zo werd *de Voorleestoer* een begrip op de scholen en vinden er activiteiten plaats in heel uiteenlopende vakken.

2.4 Auteurs

Het leerkrachtenteam leest en beoordeelt boeken en illustratiewerk van Vlaamse auteurs. We zoeken gericht naar auteurs die dicht aanleunen bij de doelgroep. Illustratoren prikkelen jongeren vanuit een andere invalshoek. De ervaring leert dat de ontmoeting met een illustrator een bijzondere meerwaarde betekent en heel leesbevorderend blijkt.

2.5 Unieke plekken in de stad

Naast de zoektocht naar 53 auteurs, illustratoren, striptekenaars en vormgevers, werden ook 53 unieke plekken gezocht binnen de stad. Scholieren de stad leren kennen waar ze dagelijks school lopen, is immers ook een van de doelstellingen: plekken met erfgoed, culturele of sociale factor ontdekken en naar waarde leren schatten.

3. Voorbereiding

Vanuit de werkgroep wordt elk jaar een fragmentenbundel samengesteld om de jongeren voor te bereiden tijdens de lessen Nederlands. Het werk van alle deelnemende auteurs werd gelezen of herlezen, bekeken en gebundeld door het team van leerkrachten. In totaal gaat het om bijna 500 pagina's schitterend materiaal dat in de klas kan worden geprojecteerd, met links naar websites en filmpjes en voorzien van foto's, covers en tal van illustraties van de deelnemende beeldende kunstenaars. Een leerkracht uit het kunstonderwijs ontwierp de affiche en bladwijzers.

Een Facebookpagina werd opgezet (voorleestoer) en een enthousiaste leerkracht/webmaster bouwde *de Voorleestoer* website (www.voorleestoer.be). Al quizzend konden de jongeren de plekken en deelnemende auteurs leren kennen. Zo werden de vakken Aardrijkskunde en Geschiedenis bij de voorbereidingen betrokken. De prijzenpot bevatte uiteraard werk van alle deelnemende auteurs.

Op de website hebben we ook een ingang voor de leerkrachten voorzien met extra materiaal. De studenten Nederlands van de lerarenopleiding in Sint-Niklaas werken lessen uit rond een boek van een deelnemende auteur van *de Voorleestoer*. Dat lesmateriaal verzamelen we op de website. De studenten betrekken we bij *de Voorleestoer* zelf, wat hen een schat aan ervaring oplevert.

Een leerkracht Nederlands omschrijft *de Voorleestoer* als een kapstok waaraan ze de leerdoelen en eindtermen ophangt. Zo leeft *de Voorleestoer* ruim een half jaar in spreek- en schrijfp opdrachten, tekstbespreking, leesopdrachten, enz.

Ook in andere vakken komen we *de Voorleestoer* tegen. Enkele voorbeelden:

- leerkrachten Aardrijkskunde trekken met een stadsplan door de stad;
- in de lessen Houtbewerking worden boekensteunen gemaakt;
- in de lessen Geschiedenis worden locaties belicht en wordt kennis gemaakt met cultureel, historisch en folkloristisch erfgoed;
- tijdens de lessen Muzikale Opvoeding gaan leerlingen op zoek naar fragmenten bij een voorleestoerboek en maken ze zelf een trailer;

- in Wiskunde gaan leerlingen op zoek naar congruente figuren in ramen en gevels in de stad;
- bij Voeding worden letterkoekjes en lettersoep gemaakt en *voorleestoerwafels* gebakken;
- in lessen Techniek wordt een voorleestoerspel gemaakt met recyclagemateriaal;
- de bijhorende spelregels worden in de lessen Nederlands geschreven;
- OKAN werkt met op maat gemaakte bundels.

4. Reacties

Unaniem positief is het eindoordeel vanuit de verschillende bronnen, al zal de ene plek al 'warmer' zijn geweest dan de andere, de ene auteur al meer geboeid hebben dan de andere, maar smaken verschillen nu eenmaal. Het zijn natuurlijk de reacties van de jongeren die meest blijven hangen. Uit alle richtingen, alle niveaus en alle netten heeft deze doelgroep ons werkelijk met stomheid geslagen. Nooit hadden we op dergelijke respons en positieve reacties van die omvang durven hopen.

Frappant is ook de enorme stijging in de uitleen van het werk van de auteurs die de jongeren hebben ontmoet. Zowel in de schoolbibliotheek als in de openbare bibliotheek is dat een opvallend verschijnsel.

5. Financiële partners

Om het project te bekostigen werden subsidiedossiers ingediend bij de dienst Cultuur van de Provincie Oost-Vlaanderen, het Vlaams Fonds voor de Letteren en bij Canon Cultuurcel. Ook bij plaatselijke culturele verenigingen hebben we aangeklopt.

6. Vijf edities verder

Ondertussen hebben vijf edities plaats gevonden, is de zesde *Voorleestoer* in volle voorbereiding voor 6 mei 2019 en is *de Voorleestoer* een vaste waarde geworden.